

Riktlinjer och redskap för en språkligt rik miljö på Folkhälsans daghem

Så här skapar vi en språkmedveten verksamhet samt en öppen och konstruktiv dialog med vårdnadshavarna kring barnens språkutveckling och språkliga vardag.

Inledning

Språkets betydelse en röd tråd i värdegrunden för Folkhälsans småbarnspedagogik och förskoleundervisning

I värdegrunden för småbarnspedagogik och förskoleundervisning på Folkhälsans daghem betonas språkets och samspelets betydelse för barnets välbefinnande och identitet.

Vi har en öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och vår verksamhet genomsyras av ett språkmedvetet förhållningssätt. Inom verksamheten uppmärksammar vi finlandssvenska traditioner och kultur på finlandssvenska.

Byggstenar i värdegrunden är trygghet och relationer, delaktighet och samverkan, jämlikhet och respekt, glädje och uppmuntran samt hållbarhet och ansvar. Språket och samspelet är närvarande i alla byggstenar. Verksamheten på Folkhälsans daghem utgår från ett hälsofrämjande förhållningssätt och helhetssynen på hälsa utformar daghemmets vardag. Att stöda barnets språkutveckling är en integrerad del av dessa.

Språk och samspel

Kommunikation, samspel och dialog är ömsesidiga upplevelser där språket fungerar som kanal. Språket är invävt i allt mänskligt samspel. I vid bemärkelse innebär språk både det verbala, talade språket och det icke-verbala språket, till exempel kroppsspråk, musik, bildkonst och dans. Tillsammans skapar de en gemensam kommunikationsbas som banar väg för barnets talspråks- och skriftspråksutveckling. Under de första levnadsåren läggs grunden för barnets möjligheter att utveckla konsten att kommunicera både icke-verbalt och verbalt. Därför behöver redan det lilla barnet en rik och varierad språklig stimulans.

I det här dokumentet beskriver vi hur vi stöder och utvecklar språket hos alla barn på daghemmet. När vi känner oro över ett enskilt barns språkutveckling vidtar vi i samarbete med barnets vårdnadshavare nödvändiga åtgärder. Vi beaktar barnets behov av extra stöd och dokumenterar det i barnets individuella plan för lärande.

Språkets betydelse för barnets välbefinnande

Språk och samspel är barnets viktigaste redskap genom livet. Det är via dem som barnet gör sig förstått och förstår sin omvärld. Språket är det medel genom vilket barnet kan uttrycka sin åsikt, sin vilja, sina tankar och sina känslor. Språkkompetensen lägger grunden för barnets självkänsla och självförtroende. Språket skapar kulturtillhörighet och fungerar som verktyg i allt lärande. Språk, tanke och identitet hör alltså ihop och utvecklas i ett socialt samspel med omgivningen.

Språkutvecklingen hänger också nära samman med utvecklingen av mentaliseringsförmågan och självregleringsförmågan. Mentaliserings- eller inlevelseförmågan handlar om att kunna ta andras

perspektiv. Det betyder att kunna tänka sig in i hur andra känner, tänker och vet, samt förståelsen att det här kan skilja sig från ens egna känslor och tankar. Självregleringsförmågan igen hjälper barnet att hantera sina känslor, sitt beteende och sina tankar. När barnet får språk för att förstå vad andra vill genom vad de säger och ord för att beskriva vad hen tänker, känner och upplever får barnet goda förutsättningar att leva sig in i andras tankar och känslor, och ett medel att hantera sig själv och sin omvärld.

Därför är språket en del av barnets hälsa och välbefinnande. Att få och kunna uttrycka sig och bli hörd är en rättighet som gäller alla barn.

Flerspråkighet

Flerspråkighet är en rikedom, som ger en bredare tillgång till tankar, bidrar till flexibla och kreativa kognitiva funktioner samt öppnar dörrar, bl.a. för mångsidiga sociala kontakter. Samtidigt är flerspråkighet ingen självklarhet, inget som vi blir ”gratis”, så som vi ofta får höra. Att stöda barnens flerspråkighet handlar alltid om aktiva och medvetna insatser av alla vuxna kring barnet. Det beror på att flerspråkighetsutvecklingen i stor grad hänger ihop med de erfarenheter barnet får och de vuxnas värderingar och inställning till barnets olika språk.

Vi behöver se flerspråkiga barns språkutveckling som en helhet. Ett flerspråkigt förhållningssätt hos oss vuxna är nödvändigt. Alla barnens språk är lika värdefulla och det är vad barnet kan totalt på båda språken som räknas. Det här betyder i praktiken att vi beaktar alla barnens språk sammantaget, inte ett i sänder, när vi förhåller oss till barnens språkkompetens. Därtill behöver vi känna till hur flerspråkighetsutvecklingen brukar se ut, samt villkor för den. När vi stärker barnens svenska stärker vi samtidigt barnens flerspråkighet.

Alla barn kan lära sig många språk. Språkkompetens handlar inte om begåvning utan om behov. Det som barnet kan lära sig på ett språk kan hen lära sig på så många språk som är viktiga för barnet. Flerspråkighet orsakar aldrig språkstörning. Om barnet får utmaningar med ett av sina språk beror det inte på närvaro av andra språk utan på frånvaro av just det språket.

Barnets alla språk behöver mångsidig och tillräcklig stimulans, och minoritetsspråket extra mycket stöd. Barnet behöver få höra språken i olika sammanhang, med olika människor och i olika situationer. Det är berikande att kunna många olika språk också om man inte kan lika mycket av dem alla. Det språk som barnet går i skola på behöver barnet kunna bra för att klara sig.

Utgångspunkter

Daghemmet som språkutvecklande arena

Förmågan att utveckla språket har vi från födseln men hur det växer och utvecklas beror på omgivningen. Språkutvecklingen är en kombination av medfödd förmåga och stimulans.

Språket växer ur kontakt, samspel, känslomässig trygghet, ur närhet och lek. Det växer ur barnets behov att förstå och att berätta. Barnets behov att samspela är drivkraften till att lära sig språk. Barnet tillägnar sig språk i olika upplevelser och erfarenheter tillsammans med olika människor. När barnet känner sig delaktigt och involveras i verksamhet som framkallar intresse och nyfikenhet vaknar lusten att lära sig och behovet av språk.

En trygg och tillitsfull atmosfär där barnen får samspela tillsammans med lyhörda vuxna är språkutvecklande. Barnens språk utvecklas när de vuxna sätter ord på och samtalar om barnens erfarenheter och upplevelser och om det som intresserar barnen. Olika kulturyttringar (musik, bildkonst, rörelse, lek ute och inne) i verksamheten stärker också barnens språk. På daghemmet påverkas barnets språkutveckling alltså av hur barnet bemöts och hur verksamheten utformas.

Den utveckling av språket som sker under daghemstiden är betydelsefull för barnets fortsatta språkande och tänkande. Den tidiga litteraciteten handlar om all den språkliga erfarenhet barnet får under småbarnsåren. Den språkliga kompetens barnet tillägnar sig under daghemstiden banar också väg för barnets förutsättningar att lära sig läsa och skriva.

Tidig litteracitet = de grundläggande erfarenheter barn får av språk under daghems- och förskoletiden

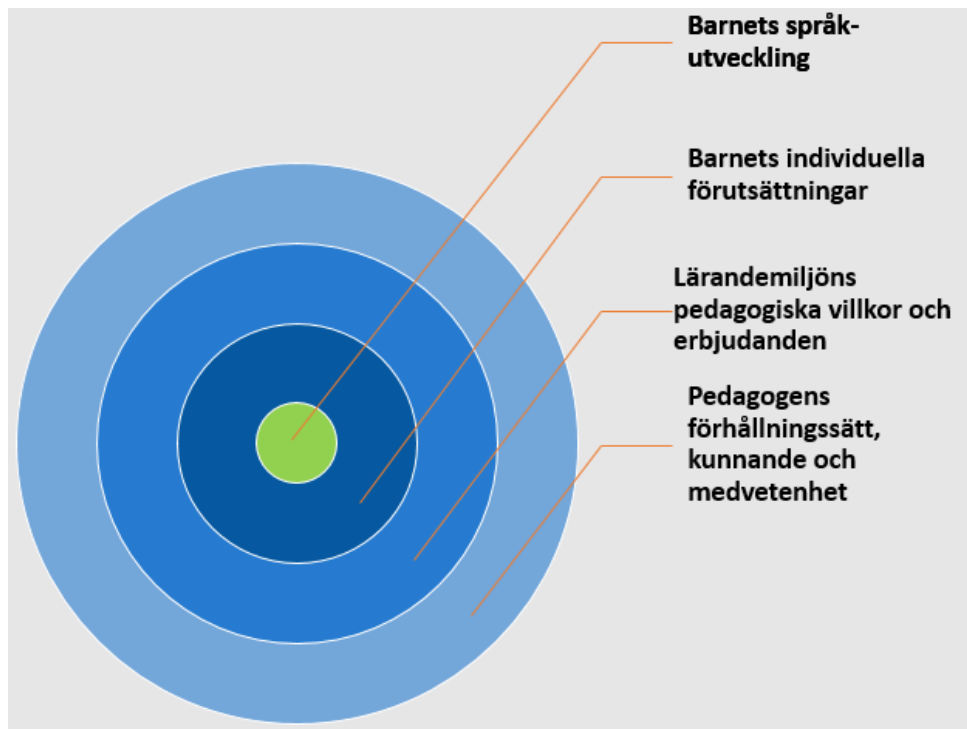

Den språkmedvetna pedagogen

När pedagogen medvetet skapar en för språkutvecklingen gynnsam atmosfär och miljö uppstår språkligt rika sammanhang för barnen. Den språkmedvetna pedagogen skapar förutsättningarna, genom sitt förhållningssätt till språk och flerspråkighet, sitt kunnande om barns språkutveckling samt sina kunskaper i språkutvecklande och -stödande pedagogik.

Pedagogernas sätt att samtala blir en värdefull miljö för språklärande för barnen också eftersom pedagogerna sällan samtalar med bara ett barn åt gången. Under daghemstiden blir barnen vittne till en lång rad samtal som vuxna har med andra barn. När barnen lyssnar på andra barns samtal med vuxna och deras sätt att förhålla sig till varandra får barnen erfarenheter som de senare använder då de själva samtalar.

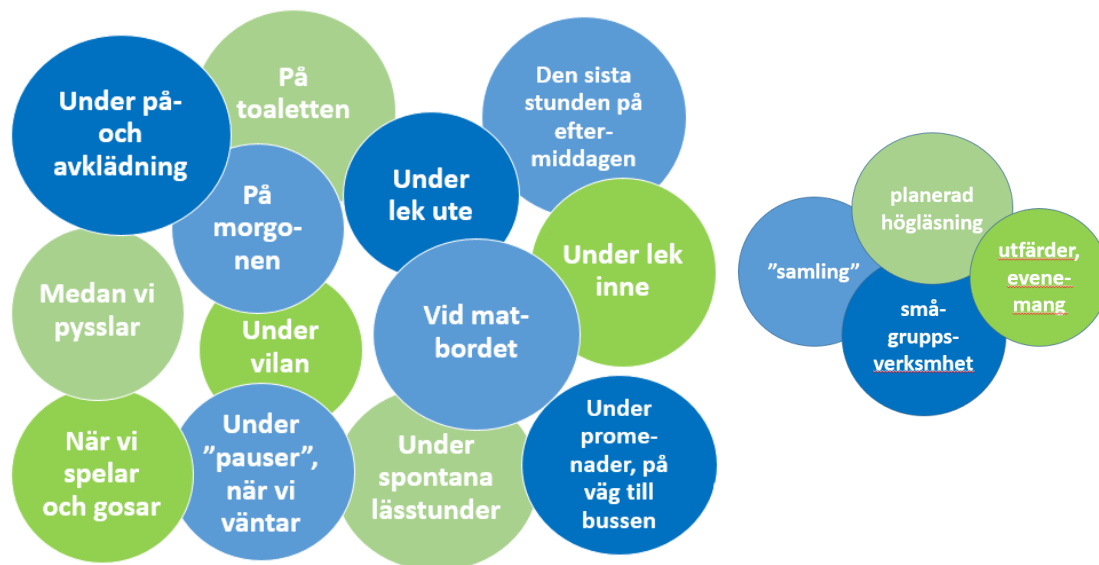

Vi människor utvecklas i relationer. På daghemmet skapar barnen relationer till varandra, till de vuxna och till miljön. I alla relationer är språket och kommunikationen närvarande. Därför har språket en stor andel och betydelse under hela dagen på daghemmet. Hur lärande och utvecklande miljön blir påverkas av hur trygga relationer barnen har på daghemmet. I en trygg, aktiv, stimulerande, hanterbar och för barnet meningsfull miljö tar barnet till sig och känner sig delaktigt. Relationerna påverkar hur språkutvecklande miljön blir för barnet.

Vardagen och den ledda verksamheten

Vardagen erbjuder de övergripande möjligheterna att stöda och stimulera barnens språkutveckling. Den ledda verksamheten kompletterar och inspirerar den språkligt stimulerande och stödjande vardagen. Den vuxnas förhållningssätt och sätt att möta barnen verbalt, samt barnens språkande sinsemellan flätar samman vardagen och den ledda verksamheten till en språkligt rik miljö för barnen. En central del av vardagen och den ledda verksamheten är leken och det lekfulla inslaget i verksamheten.

I vardag och ledd verksamhet, i allt samspel med barnen är bilder och tecken som stöd oumbärliga för en del av barnen. Samtidigt är de till nytta och glädje för alla barn. Olika former av kommunikationsstöd både utvecklar språket och ökar verksamhetens hanterbarhet, begriplighet och tillgänglighet och gör verksamheten meningsfull för alla. Därför är de en integrerad del av verksamheten.

Vardagen

Vi ser barnen och skapar trygghet

Språk och samspel utvecklas i upplevelser av känslomässig närhet och trygghet. Barn härmar, vill efterlikna och kommunicera med personer de känner sig trygga med och upplever viktiga. Ett lyhört och respektfullt möte med barnen skapar goda språkliga förutsättningar. Vi visar barnen att vi ser och hör dem, och beaktar deras idéer, tankar och åsikter.

På det sättet skapar vi trygga relationer till barnen och därmed också.

- Vi är fysiskt och psykiskt närvarande – vi visar barnet att vi vill lyssna och prata.
- Vi är fysiskt nära barnet och på barnets nivå. Vi ser på barnet när vi kommunicerar.
- Vi är lyhörda och lyssnar in barnet. Vi lyssnar aktivt på barnet.
- Vi respekterar det som barnet för fram och bekräftar på ett för barnet begripligt sätt det barnet säger.
- Vi använder symboler och tecken som stöd med barnen så att alla barn kan känna sig delaktiga och förstådda.

Vi ger barnen språk

Språket är ett medvetet redskap i all verksamhet på daghemmet. Det betyder att vi är medvetna om hur vi använder det, vilka ordval vi gör och hur vi formulerar oss. Vi är medvetna om att vi är språkliga förebilder för barnen. Det räcker inte att vi talar med barnen, det är hur vi gör det som har betydelse.

- Vi förhåller oss positivt till flerspråkighet och värdesätter barnens alla språk samtidigt som vi månar om att stöda och stimulera barnens svenska mångsidigt och tillräckligt.
- Vi talar konsekvent svenska med barnen och använder ett tydligt och korrekt språk.
- Vi sätter ord på våra handlingar och det som händer omkring oss och använder ett beskrivande och exakt språk.
- Vi är medvetet nyanserade i vårt språkbruk och anpassar vårt språk till enskilda barn: utgående från barnets förutsättningar och erfarenheter stärker vi ordförrådet genom att både upprepa ord omkring oss och variera språkbruket.
- Vi sätter ord på det som väcker nyfikenhet och intresserar barnen.
- Vi bekräftar och benämner också känslor.
- Vi använder fullständiga meningar när vi talar – och utmanar barnen att göra lika.
- Vi fyller ut och upprepar det som barnet säger så att barnet får de rätta språkliga modellerna. På det sättet visar vi också att vi uppfattade det som barnet sade.
- Vi är positiva språkliga modeller – vi skämtar, rabblar rim och ramsor och visar att det är roligt att leka med språket.
- Vi är medvetna om hur vi samtalar och formulerar oss i alla sammanhang på daghemmet, både när vi talar med barnen och med andra vuxna.

Vi samtalar – barnen använder språket själva

Barnen stärker sitt språk bäst när de själva använder det. Att själv få skapa och producera språk, inte enbart vara mottagare gör att språket småningom blir ett tankeredskap för barnet. Därför skapar vi förutsättningar för ömsesidigt samtal och tankeutbyte med barnen. För att ett ömsesidigt utbyte ska uppstå behöver barnet någon som visar intresse och vilja att möta och mötas. Barnen behöver vuxna som engagerar, inspirerar, vägleder, stöder, utmanar, lyssnar, talar tydligt, frågar och ger tid att tänka. När vi behandlar barnet som en kompetent samtalspartner lär sig barnet att uppfatta sig själv som en aktiv meningsskapare. Hur vi vuxna samspelar påverkar alltså både barnens välbefinnande och språkutveckling.

- Vi är måna om att samtala med varje barn alla dagar.
- Vi ger medvetet barnen taltid och visar tydligt att vi vill lyssna på dem.
- Vi uppmuntrar och utmanar barnen att använda språket i olika situationer och i olika sammanhang och med olika människor.
- Vi samtalar om det som intresserar barnet för stunden – vi delar barnets intresse, och spinner vidare på barnets initiativ. Vi kompletterar i stället för att ersätta det som barnet säger.
- Vi ger barnen olika möjligheter att formulera sig – att benämna, berätta, förklara, fantisera och reflektera, och att våga uttrycka sina åsikter och känslor.
- Vi ställer frågor som lockar tillsamtal – frågor där barnet får svara mer än endast ja eller nej, och vi ger barnen tid att formulera sina svar.

- Vi går med i barnens lek och uppmuntrar och stöder dem att använda svenska i leken.
- Vi tar tillvara barnens spontana lekfullhet med språket i vardagen och spinner vidare på deras lekfulla språkande med "glimten i ögat".
- Vi handleder barnen att lyssna på varandra och att vänta på sin tur.
- Vi respekterar varandra och värdesätter samtal i verksamheten.
- Kommunikationsstöd är tillgängliga för alla i personalen. Tillsammans skapar och tar vi i bruk sådana symbolstöd och tecken som stöd som barnen här och nu har glädje av. De anpassas till enskilda barn och används med alla barn för att stöda och berika kommunikationen.
- Egenvårdarsystemet och smågruppsverksamheten erbjuder goda möjligheter till samtal med barnen.

Den språkligt rika miljön inne och ute

Barnen, de vuxna och miljön är i ständig växelverkan. Därför har utformningen av miljön betydelse också för barnens språkutveckling. Genom att språkligt ta tillvara de möjligheter som omgivningen inne och ute erbjuder sporrar vi barnens tanke och fantasi. När rummen och miljöerna är lockande och stimulerande väcker de barnens nyfikenhet. Det här är en bra grogrund för språkligt inspirerande möten.

- Vi avskärmar och möblerar rummen så att barnen har möjlighet till olika lekar – och omformar inredningen tillsammans med barnen enligt deras behov och intressen.
- Vi varierar leksaker och material och ger barnen ord för dem.
- Vi synliggör språket genom att använda tecken som stöd, symboler, bilder och texter.
- Vi strävar efter att skapa lyssnarvänliga samtalsmiljöer genom att uppmärksamma ljudnivån.
- Vi håller böcker lättillgängliga för barnen och har en trivsamt plats där barnen spontant kan sitta och läsa.
- Vi tar språkligt tillvara utevistelsen, vi rör på oss och leker med barnen också ute.
- Vi gör promenader och utfärder i närmiljön och berikar barnens språk genom att benämna och samtala om det vi ser och upplever.
- Vi tar tillvara bibliotekets verksamhet och utbud och
- Vi använder oss aktivt av det kulturutbud som finns tillgängligt.

Leken och den ledda verksamheten

Leken

I leken skapar barnet mening och fungerar på ett betydelsefullt sätt. Det betyder att barnen, då de leker, är aktiva, nyfikna och intresserade. Det finns en lust och en iver i leken. Därför hänger lek och lärande ihop. I en lustfylld, nyfiken, intressant och aktiv atmosfär tar barnen till sig och lär sig om sig själv och om sin omvärld. Leken är ett forum där fiktion och verklighet samt barnets inre och yttre värld möts och bearbetas. Därför är leken barnets viktigaste kunskapsform.

Språkets och samspelets andel i leken är central. I leken skapar barnet förståelse för sin omvärld utgående från sina erfarenheter. När barnen leker lär de av varandra och utvecklar i leken en känsla för delaktighet. För att skapa och upprätthålla en lek behöver barnen fördela roller, samt förhandla om, planera och ständigt omforma lekens innehåll. De utövar inflytande och utnyttjar sin kommunikativa kompetens. I allt detta fungerar språket som medel.

Barnen både behöver språk för att klara av att leka, och tar till sig språk i leken. Lekens språkstärkande potential är värdefull att ta vara på. Pedagogernas förhållningssätt till leken är avgörande för hur utvecklad leken och lärandet i den blir. Vår respektfulla och medvetna närvaro och handledning i leken stärker och utvecklar språket och samspelet mellan barnen samt skapar en positiv och trygg atmosfär. Vi kan bjuda på språk som barnen behöver i leken samt föra meta-språkliga samtal i leken. Genom att vi lyhört följer med barnens lek får vi därtill värdefull kunskap om lekarnas innehåll. Det här kan vi ta tillvara i verksamheten och i vårt samspel med barnen.

Förutom att barnen får förutsättningar för den så kallade fria leken behöver vi medvetet använda leken också som ett pedagogiskt redskap i verksamheten. I en stämning av lustfyllt lekande skapas en grogrund för lärande. Uppdraget för oss blir därför att framkalla en inspirerande och lagom utmanande stämning som lockar barnen till nyfikenhet och lekfullhet. Samtidigt behöver vi medvetet ringa in lektunden för att rikta barnens uppmärksamhet mot det som de ska lära sig.

I en planerad språklek kan vi ta fasta på sådant som händer bland barnen i daghemmets vardag, och stärka det språkligt i en rolig lek. Omvänt kan en lek med språk fungera som en språngbräda till att berika barnens språk i daghemmets vardag. Då kan vi under lekfulla former synliggöra och introducera sådana språkliga element som behöver stärkas hos barnen. Efter leken tar vi vuxna sedan medvetet ”med oss” språket som vi lekte med ut i daghemmets vardag och verksamhet.

- Vi värderar barnens lek och skapar i samspel med barnen förutsättningar för leken.
- Vi varierar materialen och leksakerna och omformar lekmiljöerna med barnen för att inspirera till olika slags lekar.
- Materialen är väl genomtänkta och lättillgängliga för barnen.
- Vi observerar barnens lek och reflekterar kring den i arbetsteamet.
- Vi tar aktivt del i barnens lek och stöder medvetet barnens språk i leken.
- Planerade, språkligt inspirerande lektunder är en regelbundet återkommande rutin.
- Vi planerar lekarna så att de stöder olika språkliga element.
- Vi skapar en glad stämning i lektunderna med hjälp av humor, inlevelse, kroppsspråk, gester, miner, överraskningsmoment och egen iver.
- Vi leker med barnen i små grupper så att alla får tid och möjlighet att komma till tals och delta aktivt.
- Vi leker både inne och ute.

Tema

Ett tema integrerar olika innehåll till en helhet som känns meningsfull och inspirerande för barnen. Det kombinerar mål i läroplanen med barnens erfarenhetsvärld. Temat blir meningsfullt för barnen när vi lyhört följer upp barnens erfarenhetsvärld och egna bidrag, och spinner vidare på dem. Det ger barnen möjlighet att fördjupa sig i det som väcker deras nyfikenhet och intresserar dem. Så här skapas förutsättningar för en verksamhet där vi strävar mot uppställda mål för barnens lärande samtidigt som vi utgår från barnens perspektiv. Inom temat kan vi t.ex. ta fasta på innehåll i barns lek att arbeta kring. Samtidigt ger temat barnen erfarenheter som avspeglar sig i leken. Temat blir språkligt berikande när vi medvetet använder språket som medel för att göra temat begripligt och fängslande för barnen samt för att synliggöra och bearbeta temats innehåll.

- Vi kommer i arbetsteamet överens om vilka ord och vilket språk vi ska fokusera på under temats gång och använder oss medvetet av det i verksamheten.
- Vi ringar in stunderna med barnen där vi behandlar temat, så att barnen får förutsättningar att förstå innehåll och sammanhang.
- Vi stöttar och utmanar barnen att samtala om temats innehåll och om de frågor och tankar som temat väcker hos dem.
- Vi skapar möjligheter till lek utgående från temat genom att ordna den fysiska miljön och själva leka med barnen.
- Vi erbjuder barnen mångsidiga erfarenheter av temat med hjälp av texter, bilder och olika material såsom spel, böcker, leksaker och föremål.
- Vi dokumenterar temat tillsammans med barnen och synliggör för dem det de lärt sig.
- Vi följer upp och utvärderar temat tillsammans med barnen för att temat hela tiden ska kännas intressant och meningsfullt för dem.

Böcker, högläsning och sagor

Högläsning fyller många ändamål. Förutom att den är språkstimulerande, fantasieggande, underhållande och kulturbärande har den sociala och terapeutiska funktioner. Barn älskar att höra sagor och böcker många gånger. Upprepning betyder igenkännande och trygghet. Samtidigt lär sig barnen nya ord, uttal, grammatik, meningsbyggnad och de kunskaper sagan förmedlar. Med hjälp av sagor, böcker och högläsning väcker och stöder vi också barnets intresse för litteratur, skrivande och läsande.

- Vi erbjuder barnen ett brett urval litteratur, både vad gäller språk och innehåll.
- Vi läser dagligen med barnen, både planerat och spontant.
- Vi leker, berättar, hittar på och dramatiserar sagor tillsammans med barnen.
- Vi berättar och leker med sagor under en längre tid så att barnen också själva klarar av att återberätta dem.
- Vi stöder och inspirerar barn som visar intresse för att lära sig skriva och läsa.

Språkligt berikande aspekter i aktiviteter och spel

- Sånger, rim och ramsor samt vitsar och gåtor kan vi använda oss av spontant i vardagen både ute och inne. Ett "förråd" med pauslekar med språket, som inte behöver rekvisita, är också bra att ha i bagaget.
- Minns att skapande verksamhet ger tid för samtal.

- Rörelselekar och -spel är värdefulla källor för barnen att öva på att ta emot instruktioner, förstå och utföra dem. Bjud på möjligheten!
- Bordsspel vimlar av regler, ”språkliga händelser”, uppmaningar och ord. Spela tillsammans med barnen och stötta och utmana dem att själva använda och förstå ”språket i spelet”.
- Start och Stegen är tacksamma material att använda också med tanke på att stärka barnens språk gällande känslor och samspel.

Samverkan med vårdnadshavarna

Barnets språkliga vardag består av många olika element som samspelar och påverkar barnets förutsättningar att utveckla språket. För att på ett genomgripande sätt stödja barnets språkutveckling och flerspråkighet behövs en aktiv och medveten insats av alla vuxna i barnets vardag. Det här innefattar också dialogen mellan vårdnadshavare och oss pedagoger på daghemmet. Genom samverkan kring frågor om barnets språk och språkutveckling skapar vi tillsammans med vårdnadshavarna ur barnets perspektiv en meningsfull språklig helhet och ger barnet ett brett språkligt stöd.

Frågor som gäller språk och barnets språkutveckling kan väcka känslor eftersom de upplevs personliga och kopplar till vars och ens kultur och identitet. Attityder och förhållningssätt till språk, minoritetsspråk och flerspråkighet påverkar också barnets möjligheter att utveckla sitt eller sina språk. Samarbetet kring de här frågorna behöver av de här orsakerna ske på ett lyhört och respektfullt sätt. Uppdraget för oss är att för vårdnadshavarna synliggöra språket och språkutvecklingen som en aspekt av barnets hälsa och välbefinnande.

När alla vuxna i barnets omgivning känner till varandras tankar om och insatser för barnet språkutveckling skapas grogrund för ett transparent och respektfullt tankeutbyte, där både praktiska angelägenheter och mera djupgående frågor berörande normer, värderingar och attityder kan synliggöras. En förtroendefull anda mellan vårdnadshavarna och personalen är grunden för en positiv och konstruktiv dialog, där allas syfte är att ge barnet ett så brett språkligt stöd som möjligt.

- Vi utgår i samarbetet från att språket är en del av barnets hälsa och välbefinnande.
- Vi förhåller oss positivt till barnets språkutveckling och flerspråkighet.
- Vi lyssnar lyhört in vad vårdnadshavarna vill höra och vad de behöver veta.
- Vi synliggör språket och barnets språkutveckling genom att regelbundet samtala om den i både dagliga möten och under planerade samtal.
- Vi utbyter tankar om barnets språkliga vardag utanför daghemmet och diskuterar betydelsen av vårdnadshavarnas egna insatser.
- Vi diskuterar konkret hur vårdnadshavarna kan stöda barnets språkutveckling.
- Vi tar reda på vårdnadshavarnas förhoppningar och önskemål angående barnets språkutveckling och flerspråkighet och diskuterar vilka konsekvenser föräldrarnas olika språkliga val beträffande barnet har med tanke på barnets framtid.
- Vi synliggör daghemmets språkstärkande arbetssätt för vårdnadshavarna. Dokumentation fungerar här som ett redskap.
- Vi uppmuntrar vårdnadshavare till barn med annat/andra hemspråk än svenska att stöda det/dem hemma. Samtidigt diskuterar vi hur vårdnadshavarna genom positiv attityd på olika sätt kan stöda barnets språkutveckling också svenska.
- Vi följer upp vårdnadshavarnas tankar om barnets språkutveckling med hjälp av diskussionsunderlag som vi regelbundet återkommer till.

Uppföljning, utvärdering, utveckling

Dokumentation

Dokumentationen av barnens språk och språkutveckling fungerar som ett gemensamt redskap i arbetsteamet. Vi använder den för att granska vår verksamhet, hurdan den är och vad den kan bli. Vi dokumenterar barnens språkliga utveckling för att kunna utvärdera vilka förutsättningar för barnens språkutveckling vi ger. Genom dokumentationen får vi också möjlighet att följa med barnens förändrade språkliga kunnande. På så sätt kan vi forma och omforma vår verksamhet så att den blir språkligt utvecklande, inspirerande och meningsfull för barnen. Dokumentationens syfte är alltså att med hjälp av den se våra möjligheter att skapa goda villkor för alla barns utveckling och välbefinnande.

- Vi planerar tillsammans i arbetsteamet vad, hur och när vi dokumenterar.
- I dokumentationen tar vi tillvara barnens alster och de spontana situationerna med barnen. Vi dokumenterar också hur vi vuxna handlar och möter barnen.
- Vi dokumenterar på olika sätt beroende på barn, verksamhet och situation.
- Barnen kan ta del av dokumentation, t.ex. av sagotering eller texter till teckningar, genom att tillsammans med oss vuxna återkomma till den.
- Vi reflekterar i arbetsteamet gemensamt kring dokumentationen för att med hjälp av den utvärdera och utveckla verksamheten.

Vi följer regelbundet upp vår verksamhet med fokus på språket. Vi utvärderar den varje läsår utgående från de här riktlinjerna och utvecklar verksamheten i relation till de barn som för tillfället tar del av den. Så här beaktar vi barnens aktuella behov och intressen.

Schema över barnets språkliga vardag

Kryssa för det alternativ som bäst motsvarar ditt barns språkliga verklighet. Då du ser hur kryssen fördelar sig kan du reflektera över balansen mellan språken. Upplever du till exempel att ditt barn

- får tillräckligt med stimulans på de olika språken?
- får tillräckligt med stöd på det tilltänkta skolspråket?
- behöver mera språklig stimulans?

Valitse sopivin vaihtoehto lapsesi arkea ajatellen. Nähtyäsi kuinka rasti jakautuvat voit pohtia lapsesi eri kielten välistä tasapainoa. Koetko esimerkiksi, että lapsesi

- saa riittävästi virikkeitä molemmilla/kaikilla kielillään?
- tulevaa koulukieltä tuetaan riittävästi?
- tarvitsee lisää kielellisiä virikkeitä?

Vilket/vilka språk talar följande personer med barnet? Mitä kieltä/kieliä seuraavat henkilöt puhuvat lapsen kanssa?

	svenska/ ruotsia	mest svenska / eniten ruotsia	mest finska/ eniten suomea	finska/ suomea	annat språk (vilket?) muuta kieltä (mitä?)	
mamma/pappa						äiti/isä
pappa/mamma						isä/äiti
syskonen						sisarukset
mammas partner						äidin kumppani
pappas partner						isän kumppani
mammas/pappas partners barn						äidin/isän kumppanin lapset
mormor						äidin äiti
morfar						äidin isä
farmor						isän äiti
farfar						isän isä
barnets nära släktingar och bekanta						läheiset sukulaiset ja tutut
kamraterna						lapsen ystävät

På vilket/vilka språk sker följande? Millä kielellä/kielillä seuraavat toiminnot tapahtuvat?

högläsning med barnet						lapselle lukeminen
barnet tittar på tv, lyssnar på radio, musik, använder dator						lapsi katsoo TV:tä, kuuntelee radiota, musiikkia, käyttää tietokonetta
läsning av böcker och tidningar i hemmet						kirjojen ja lehtien lukeminen kotona
barnets hobbyer						lapsen harrastukset
daghem/förskola						päiväkoti/esiopetus

Vilket/vilka språk talar barnet? Mitä kieltä/kieliä lapsi puhuu?

med sin mamma/pappa						äidin/isän kanssa
med sin pappa/mamma						isän/äidin kanssa
med sina syskon						sisarusten kanssa
över lag						yleensä

Underlag för diskussion kring föräldrars tankar, önskemål och förväntningar om barnets språkutveckling och stödjandet av den

Barnets namn _____ Datum _____

Hur ser den språkliga vardagen ut i er familj?

Hur tycker du att ditt barn förstår och använder språket/sina olika språk?

Vilka önskemål gällande barnets språk och språkutveckling har du?

Funderar du på skolspråk? Har du redan beslutat på vilket språk barnet ska gå i skola?
Finns det något angående det som du vill diskutera?

Så här stöder vi barnets språkutveckling hemma:

På daghemmet stöder vi barnets språkutveckling så här:

Vilka tankar och önskemål har du om daghemmets sätt att stöda/stimulera barnets språk?

Annat, vad?

Keskustelun pohjaksi: vanhempien ajatuksia, toivomuksia ja odotuksia lapsen kielenkehityksestä ja sen tukemisesta

Lapsen nimi _____ Päivämäärä _____

Miltä kielellinen arki näyttää perheessänne?

Miten lapsesi mielestäsi ymmärtää ja käyttää kieltään/kieliään?

Mitä toivomuksia sinulla on koskien lapsesi kieltä/kieliä ja kielenkehitystä?

Millä kielellä suunnittelette lapsenne käyvän koulua? Onko sinulla kysyttävää tähän liittyen?

Näin tuemme lapsen kielenkehitystä kotona:

Päiväkodissa tuemme lapsen kielenkehitystä näin:

Mitä ajatuksia ja toivomuksia sinulla on päiväkodin tavasta tukea ja rikastuttaa lapsesi kieltä?

Muuta, mitä?

